

15 יוני 2008
סיון תשס"ח

זהירות מפני נחשים בתקופת הקיץ

כתבו: עיריית לבנה- המפקחת על הבריאות
רותם זהבי - ממונה בטיחות ארצי

1. כללי

- א. במדינת ישראל ישנם כ- 41 מיני נחשים רק תשעה מהם ארסיים. הנחש הארסי הנפוץ ביותר הוא 'הצפע המצוי', נחש זה מאופיין בראש משולש, כתם בצורת V בצבע חום על הראש, לאורך הגוף מעוינים שחלקם הפנימי חום חלק על רקע צבע גוף חום בהיר. אישוניו אליפטיים והוא בעל שתי שיני ארס קדמיות המשאירות שני סימני הכשה.
- ב. בחודשים מאי יוני מתחילים הנחשים להתעורר משנת החורף שלהם כשעיקר שעות פעילותם היא עם רדת החשיכה ועד לשעות הקטנות של הלילה. אך כשמתחיל מזג האוויר החם של הקיץ, הנחשים פעילים גם בשעות היום. לאאא הייתי מסייגת שעות פעילות לנחשים...

2. הנחיות זהירות מפני הכשת נחשים בטיולים ופעילויות שטח

- א. בפעילות טיולים בשטח ובמחנות, בפרדסים, מטעים, חורשות ובוסתנים, יש להקפיד על הליכה בנעלים סגורות. נחשים נפוצים מאוד במטעי זיתים עתיקים, בוסתנים ובריכות.??
- ב. אין ללכת עם סנדלים בזמן הטיול ולהימנע מלהיכנס לאזורים סבוכים.
- ג. יש לבדוק היטב כל עץ שנשענים עליו ובמיוחד בהסתעפויות של ענפים מקום בו אוהבים הנחשים לשהות.
- ד. יש להימנע מהכנסת ידיים ואצבעות למחילות בסלעים, לנקיית סלע, בורות באדמה למבוכים של ארגזים, קופסאות ואפילו לשקי שינה ותרמילים בשדה.
- ה. במהלך שינה בשטח יש להקפיד על: בדיקת שק השינה טרם כניסה אליו, בדיקת נעליים ותיקים עם בוקר או אחרי הפסקה ארוכה בטרם מחדשים את התנועה והפעילות. יש להקפיד ככל האפשר על סגירת תיקים ואחסנתם גבוה ככל שניתן.
- ו. יש להימנע מהרמת גרוטאות, אבנים גדולות, להימנע ככל האפשר מכניסה לשדה עם עשב גבוה, סבך, קוצים וכדומה.
- ז. באזור של שהייה ארוכה יש לנכש עשבים ולנקות את השטח ככל שניתן.
- ח. מחסנים יש לנקות ולדאוג לסדרולתות את הציוד באוויר ככל שניתן.
- ט. אין להשאיר ערמות עשבים פסולת או גזם במקום זמן ממושך.

3. פעולות מיידיות שיש לעשות במידה ומזהים נחש!!!

- א. יש להתנהג בשקט ולא לעשות תנועות פתאומיות (בניגוד לדחפים הטבעיים)
- ב. הנחש מאוים על ידי האדם ולכן יתקוף כאשר ירגיש מאוים.
- ג. יש לתת לנחש למצוא לעצמו דרך מילוט, ואז לסגת לכיוון ההפוך מתנועתו.
- ד. אין לנסות לתפוס את הנחש או לגעת בו – יש לתת לו למצוא את דרכו.

4. פעולות עזרה ראשונה לאחר הכשת נחש

הערה: סימני הכשה וכאבים קלים הם תוצאה של הכשת נחש גם שאינו ארסי

סימנים להכשה: - אודם במקום, נפיחות מקומית, כאב מקומי, **בצקת**

סימנים כלליים: חולשה כללית, סחרחורת, דופק מואץ, שינויים בלחץ דם, הזעה מרובה.

- א. יש לדאוג לפינוי מידי למוקד חירום רפואי בכל מקרה של חשד של הכשה
- ב. הטיפול הראשוני חייב להינתן על ידי מי שהוסמך לכך וצריך לכלול:
  - השכבת הנפגע והרגעתו
  - יש לקבע את האבר שהוכש כדי למנוע תזוזה של האבר וזאת כדי שהארס לא יתפשט. יש לשטוף במים בלבד את מקום ההכשה
  - אין לחתוך את המקום, אסור למצוץ את הדם במקום ההכשה.
  - אסור לבצע חסימת עורקים
  - אסור לרוץ מאחר והריצה מזרזת את זרימת הארס בגוף
  - אסור לשים קרח על מקום ההכשה
  - אסור לקחת משכך כאבים ואסור לשתות שתייה חריפה
  - יש להסיר מהנפגע תכשיטים טבעות, צמידים ושעון – לפני שמתפתחת בצקת
  - אין למרוח שום תכשיר על מקום הפגיעה – מגדיל נזק מקומי.

5. **תפוצת המסמך:** יש להפיץ מסמך זה לאנשי מינהל חברה ונוער במחוזות, לתנועות נוער, לרכזי מפעלים והדרכה, לאחראים על קינים, שבטים, סניפים, רכזי טיולים ואנשי שלי"ח וידיעת הארץ במערכת החינוך וכל אחד אחר העוסק בפעילות חוץ ושטח.

6. יש לכלול הנחיות אלו במסגרת תדריכים והכנה לפעילות קיץ בשטח, במחנות, בקייטנות ובטיולים.